

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

3. Propagatio fidei praecipuè ex regia Pechinensi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

Græcorum. Dominus Idbuzad Presbyter, & Archiepiscopus Cumdami quæ regni est ciuitas, Mili filius (cui apud Deum pax) Belchh Presbyteri in vrbe Tahurstan, hanc tabulam posuit, in qua legitur descripta Redemptoris nostri administratio, & Patrum nostrorum prædicatio, qui post Reges Sinarum vixerunt] sequuntur aliorum Archipræfulum duorum nomina; vnus Archidiaconi; & Sacerdotum complurium, Syrorum, Æthiopum, & ex Prouinciis Ægypti variis. Discrimen verò Chronologum Syrorum, quod annis discrepat à Sinensi decem & trecentis, numerandi regula efficit non error. Sinarum annos à Christi ortu computamus; Syri cum Græcis à morte Alexandri, quæ Christum annis decem & trecentis præcessit; annus itaque mortui Alexandri tertius decimus in Christi primum cadens illam tollit trecentorum & decem intercapedinem annorum quam Syriacus inducit textus. Oportandum hic foret, possèmq; vrinam, in lucem eruere, cuius tam immensi potentia factum sit vt florentis Sinarum imperio Christianitatis, superstes vestigium nusquam relictum sit præter hoc tot sæculis ferum, & fortuitum marmor; totusque ille annorum centum quinquaginta religionis Christianæ flos, & splendor sic euauerit, vt nec liquidò satis coniciatur extitisse, nisi lapidis indicio. Et silet hic planè Sinarum Chronicon, fide alioqui, & diligentia celebre, nec in Regibus Sinarum quos censet tabula, vllam facit Christianismi suscepti mentionem. Scripserit sanè ex Sinis non nemo, illorum historias de omnibus agere, quæ inscriptio tabulæ repræsentat, sed certè clausis viderit oculis non item legerit, quod negant nostri potuisse legendo se deprehendere. Ac ne statui quidem potest citra vllam dubitationem, fueritne is qui tunc viguit Christianismi flos, à fœtore purus errorum Orientalium; & secta Nestorianorum quam in Cambalu sua Marcus Polus inuenit, an miserum quoddam extiterit cæterarum Ecclesiarum post ruinam & dissectionem analectum. Nec suspicionem eluit, probatæ doctrinæ inscriptio, cum nihil habeat de duabus in vnam personam naturis; solumque nominet Virginem, non vero etiam contra Nestorium, Dei Matrem; ac nisi quos nominat Syriaca scriptio Alexandria forent quàm Constantinopoli proprios, malè is quicumque fuerit audiret Hanan Iesua Patriarcha vniuersalis, quem in Ioanne honoris titulum, Gregorius Magnus tantoperè reprehendit, paulò ante quàm Sinis Olopuen Euangelium inferret. Sed detur quod licet coniecturis, vbi firmius aliquid non occurrit; sequamur nunc Patres in eandem Prouinciam Scensiensem, & annos simul duos 25. & 26. vna opera complectamur, quando implicatior inter se rerum nexus, non sinit illos inuicem seiungi. De statione nostrorum Pechinensi, dici iure potest quicquid alibi metebatur, fuisse illic satum, ob illum quem olim narraui immunerabilem vndique in aulam Magistratum concursum, qui nostrorum imbuti sermonibus Christianismum plurimj probabant, & admirabantur; interdum aliqui admittebant; in omnes ferè patrias, seu Prouincias reuerfi

2.
An. tab. hæc
sit certè ca-
tholic.

3.
Propagatio
fidei præci-
pue ex regia
Pechinensi.

uerſi tuebantur, & fauoris ſui præſidio maximè iuabant. Hinc iſte fidei ſacroſanctæ in tres Prouincias felix introitus. Erat in Scenſienſi Prouincia Doct̃or Van Philippus, & repetita Sanuyen patria, deſunctæ matri parentabat; diſtabat hand procul Gian Paulus, Siuzaij gradu inſignitus, Patre natus palatij Præſide, quem Sinæ vocitant cæli Mandarinum. Quod eius ſit muneris Regi ſuggerere quos Magiſtribus varijs idoneos ſenſerit, quibus Sinæ de cælo nihil putant, poſſe venire beatiùs. Doct̃or Philippus Chriſti negotium in Prouincia illa prouecturus, dari ſibi ex vicina Trigaultium impetrat, eumque ab Aprili, menſes quinque ſolidos ægrotantem, ac ſua demùm charitate incomparabili viribus redditum, Sigantum ducit cum Ciam Paulo; ad fundandam illic Eccleſiam & collocandam ſtationem, cõ illum ſummis inſinuat eius aulæ Præfectis, & Literatorum primarijs. Domum quandam ſuam Paulus ei hoſpitiõ commodat, in qua Patris ſui Mandarinum ſuprema gratia & auctõritate tutus eſſet ab omni iniuria. Primos illo ex agro, rudi planè hæcenusque intacto, proinde operoſo legebat fructus, cum caſu non admodum fauſto diem clauſit; eius tamen laborum pretium fũere noſtrorum Chiancei ſtatio, & nouæ initia Chriſtianitatis. Iacet hæc ciuitas in Prouincia Scenſienſi; huc è Scenſienſi contigua Vagnonius tranſiit, in conuerſionibus animarum à Trigaultio cõceptis ſtrenuè ſudaturus, tantus tamen agendo, & diligentia cum eſſet tam infractæ, vt multorum facile impleret vicem, vix parti operis ſat erat dimidia. Fecerat ſiquidem legis quam docebat, peruagata vicinos ſanctitas, & Literatorum conuerſiones ad Deum numeroſæ, paſſimque celebris Neophytorum virtus, & mira interdum quibus ſupra naturæ ordinem patrandis, doctrinam fidei confirmabat Chriſtus, vt euocaretur à multis populis, angereturque grauiùs quod negare ſe plurimis egeretur, quorum multitudini par non erat, quàm gauderet paucorum quibus ſufficiebat inſtitutione. Menſes decem Chiancei nondum egerat, cum diuina edoctõs myſteria ducentos, Chriſtianis adiunxit, in quibus ſexaginta Literati, & ex his nouem iam inaugurati primo gradu, præter Vanſuos non paucos, hoc eſt, ortos ſecundo gentis regij linguinis. Verum anno ſequenti quinto & vigefimo æui huius, quingentos ex idololatriæ ſacro baptiſmate expiauit. Excurſiones autem ſacræ cuiuſmodi fuerint vnus ſucceſſu colligatur. Pagus fuit militari- bus Chianceo non plus duodecim, illuc Vagnonius cum veniſſet Chriſtianum reperit neminem, trecentos abiens reliquit, & Cathæcumenos totidem; in perfectam frugem quoad rediret maturandos, eum verò ignem hauſerant cum baptiſmo, vt quod inde ad nos ſcribebatur, toti ſpiritu arderent: ægrè verba infantes formare didicerant, & iam fidei tenebant rudimenta, multo que gratia lepore recitabant. Pagum noctu turmatim obibant pueri Chriſtianæ doctrine concinentes carmen. Solitæque ad penſa operum femina in cæru equalium.

æqualium conuenire, cantu idololatræ profano, Christianæ seorsum pio, laborem leuabant; ne ipsa quidem formiorum obiecta carebant diuinis quæ vaporato per diem animo noctu recurrerant. Sed cuncta præcallebat virtus, in Neophytis veterana, cuius exemplo erant Germani, Thomas & Stephanus qui Pechino Chianceum in patriam reduces, illuc vocarant Trigaultium, idque breui tulere charitatis in patriam præmium, vt exiguo numero, quem Deo Trigaultius inuenerat, succedente Vagonio accederet alij cateruatim, & Christianismum confertim ambiret. Restat Alenio quid factum, quid Colao le videamus, quid data fide, ab Alenio Colao reuifendi; iuandi Alenium, ad profeminandum Euangelium à Colao. Nam promissis vterque bellè stetit. Habet Prouincia Fochiensis omnium fortè Sinenfium minima, ciuitates sex supra quinquaginta, in iis octo dignitate & amplitudine, regionis habentur capita. Arces regie frequentes, portubus, sinibus, & fluminum faucibus ab ortu in austrum imminet, qua extraneas insulas in prospectu cernit. Asperis natura montibus interiora omnia occupantur, sed arte atque industria domitis, & in vsum planorum conformatis. Cum enim oriza qua fere aluntur nisi planis locis, & aquis residibus nusquam maturefcat, artem ingenio suggessit necessitas vt plana in montibus conderet; illæ tamen syluis quarum lignatio nullibi quam illic vtilior ob perpetuam nauigationem; ima ergo decliua montium, ad eorum radices in pianum deducunt sementis capax quam designant, muro rustico illud cingunt quæ videtur terra nimium pensilis, ob eluiones imbrium ruinam minari. Post hoc aliud inferiori angustius coæquant in loco editiori planum, & muro itidem fulciunt, aliæque deinceps gradatim, pro montis ingenio, arctiora; quæ suis aptum anabathris theatrum pulchra specie exhibent, maximè vbi sacra verticibus montium propiora syluis nutantibus coronantur. Cum autem interiecto mari Iaponiam, pauloque vterius Formosam à fronte, ad austrum spectent Fochienses, nec patriis legibus teneri potèere, nec Oceani hortore, quem tanquam certum naufragium Sinenfes vulgò timent, quin externas illas adirent regiones, & periculorum assuetudine audaces, in Iauam, Cocincinam, Sianum, Cambogiam Moscum, serica, gemmas, argentum viuum & chalybem ferrent; cuius habent locupletes venas, & insignes fabros, naues quidem illorum, quas Cianpanes dicunt, non sunt vilo modo cum machinamento oneratarum nostratarum conferendæ, sed hoc ipso suam in iis regendis artem, & fortes animos ad eundem typhonibus, & tempestatibus, gloriosius afferunt, quæ ab Iaponia Malacam infestissimum nauigantibus habent mare. Illarum nauium quam sine numero infinitus sit numerus, inditio saltem sit eius hyperbole, qui scripsit moturo aduersus Iaponiam, Sinarum Regi Fochienses vltro detulisse, iuncturos se Iaponiæ Sinas, nauium ponte continuo, qui milliariibus ferè centum ipsius exercitum eò transmitteret. Ambiebant hanc pridem operarij nostri Prouinciam, quod cæca nocte idololatræ

4.
Fochiens.
naues sine
numero, ars
nauig. mira.